

KOBİ'LERİN GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ALAN ARAŞTIRMASI: DİYARBAKIR ÖRNEĞİ*

Mehmet KARAHAN¹
Ömer Faruk ÜNAL²
Mehmet METE³

ÖZET

Günümüzün yoğun rekabet koşulları ve artan küreselleşmenin ortaya koyduğu ekonomik yapılanma özel teşebbüsleri zorunlu kılmaktadır. Girişimciliğin küresel ölçekte önemini arttırmasıyla birlikte akademisyenlerin konuya ilgisi giderek artmaya başlamıştır. Bu çalışmada Diyarbakır'da araştırmaya katılan 220 girişimci bağlamında, küçük ve orta ölçekli girişimcilerin girişimcilik yetenekleri araştırılmıştır. Veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmada 30 sorudan oluşan bir ölçek kullanılmıştır. Verilerin analizi F ve T testi kullanılmıştır. Sonuç olarak bulgular yorumlanmış ve tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Girişimcilik, girişimcilik yetenekleri, girişimcilik kültürü, KOBİ

A FIELD RESEARCH ON THE DETERMINATION OF ENTREPRENEURIAL CHARACTERISTICS OF SMEs BUSINESSES IN DİYARBAKIR

ABSTRACT

Today, according to the conditions of competition and the new format of globalization, economic structuring oriented private enterprise, has made it mandatory. For this reason, entrepreneurship, global scale has increased the importance and academic interest to be started. In this context, entrepreneurial capabilities of Small and Medium Size Enterprises in Diyarbakir in Turkey; 220 entrepreneurs participated in this field of research were examined. Study used data obtained from questionnaires and scales.

* Bu çalışma 17-19 Mayıs 2013 tarihinde Almatı'da gerçekleştirilen 5. Uluslararası Girişimcilik Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Dicle Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, Diyarbakır, mkarahan@msn.com

² Süleyman Demirel Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Isparta, omerunal@sdu.edu.tr

³ Dicle Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, Diyarbakır, mmte@yahoo.com

Identification of entrepreneurial skills is used in the 30-item scale. T and F tests were carried out to analyze data. Results were evaluated and discussed.

Key Words: *Entrepreneurship, entrepreneurship skills, entrepreneurship culture, SMEs*

GİRİŞ

İngilizce “entrepreneur” kelimesiyle ifade edilen girişimci kavramı “birşey yapmak, üzerine almak” anlamına gelen Fransızca kökenli “entreprendre”den gelmektedir (Sobel, 2013). Bu kavram, akademik anlamda ilk olarak ekonomist Richard Cantillon tarafından 18. yüzyılda kullanılmıştır. Cantillon’a göre girişimci; malları mutlak fiyatlarla satın alarak; değişken, belirsizleşmemiş fiyatlarla satma riskini üzerine alan kişi olarak tanımlanmıştır (Hatten ve Koh, 2002). Girişimcinin birçok ekonomist tarafından değişik tanımlarını yapılmış ancak 20. yüzyılın başında J. A. Schumpeter, girişimciyi modern anlamıyla tanımlamıştır. Schumpeter’e göre girişimci, ekonomik gelişmenin altında yatan güçtür (Santarelli ve Vivarelli, 2007). Schumpeter ekonomik gelişme sürecine bağlı olarak, girişimcinin ekonomide potansiyel bir değişimin temelini oluşturduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca yeni ürünler veya üretime yeni süreçler sunarak ekonomide değişime yol açan girişimciliğin, yenilikçi rolünü vurgulamıştır (Sobel, 2013). Schumpeter’in bakış açısıyla girişimci, toplumsal değişimi sağlayacak kişi ve kurumlar olarak tanımlanmaktadır (Müftüoğlu, Ürper, Başar ve Tosunoğlu, 2005). Bu tanımlama girişimcilerin toplumda üstlendikleri rolün önemini belirtmektedir.

Girişimcilik, atıl kaynakların ekonomiye kazandırılarak rasyonel kullanılması ve yeni teknoloji üretimi; istihdam hacminin genişletilerek işsizliğin önlenmesi, refah düzeyinin yükseltilerek geniş bir toplumsal tabana yaygınlaştırılması ve orta sınıfın güçlendirilmesi, bölgesel gelişmişlik farklarının ortadan kaldırılarak katılımcı demokrasinin yerleşmesi ve genel anlamda toplumsal barışın sağlanarak sosyal bağların güçlendirilmesine etkide bulunmaktadır. Dolayısıyla girişimcilik ekonomilerin kan pompa istasyonları olma özelliği ile öncelikli olarak ekonomik boyutu bulunan sosyolojik bir olgudur (İlhan, 2005).

Girişimciler, özel ve kamu girişimcisi olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu iki kavram arasındaki temel fark mülkiyetin yapısı ile ilgilidir. Özel girişimci, mülkiyetinde bulunan kaynakları kullanarak ya da borçlanarak üretim yapan kişidir. Kamu girişimcisi ise, halkın parasını halk için harcayandır (www.canaktan.org).

Diğer bir ayırmada girişimcilik, iç ve dış girişimcilik olarak sınıflandırılmaktadır. İç girişimcilik örgütlerin girişimsel yönlendirmeleriyle

ilgili bir konudur (Johansen, 2013). Yani, iç girişimcilik olgusunun temelinde girişimcilik düşüncesinin örgütün içerisine doğru çevrilmesi yatmaktadır (Naktiyok, 2004). Bir başka ifadeyle, yenilik ve risk alma gibi “girişimci”nin geleneksel özellikleri olarak kabul edilen hususların örgüt içindeki bireylere kazandırılması iç girişimcilik olarak kabul edilmektedir. Strateji literatüründe ise; yeni fırsatlar elde etmek ve bunlardan yararlanmak için mevcut bir örgütte yeni işler yapmak ve örgüt içinde birçok değişim yaparak, var olan bir örgütü yenilemek gibi farklı şirket girişimciliği türlerinden bahsedilmektedir (Parboteeah, 2000). Risk almayı, yenilikçi ve yaratıcı olmayı, öğrenmeyi, değişimi destekleyen ve çalışanların hata yaptıklarında cezalandırılmaktan korkmadıkları bir örgüt kültürü iç girişimcilik çalışmalarını pozitif yönde etkilemektedir (Heinonen ve Korvela; 2006).

Girişimciler, yüksek düzeyde başarı güdüsüne sahip, risk üstlenme ve işlerini sonuçlandırmak için kişisel sorumluluk üstlenme eğilimindedirler. Girişimciler, gündelik düşünceler, değişen tavırlar ve kendi önyargılarından etkilenmeksizin olayları yorumlayabilme yeteneğine sahip olan ve muhtemel tehlikelerden yılmaksızın, hızlı karar vererek sürekli hareket halinde olan bir kişiliğe sahiptirler (www.dtm.gov.tr). Bu yönüyle toplumsal dinamikleri tetikleyen bir rol üstlenirler.

Bireylerin girişimciliklerini ortaya çıkarma ve başarılı girişimcilerin özelliklerini ortaya koyma, girişimcilerin bireysel farklılıklara dayanmakta; bu bağlamda iş deneyimi, başarı ihtiyacı, kontrol odağı, üstün sosyal beceriler ve kararlılık gibi bireysel faktörler ön plana çıkmaktadır (Luthans ve Ibrayeva, 2006; Markman ve Baron, 2003).

Girişimci ruh ve davranış kalıpları bir kere oluştuktan sonra, onlar da toplumu, toplumsal yapıyı ve kültürü farklılaştırmakta, değişimci/yenilikçi bir süreç başlatmaktadırlar. Girişimcilik, yenilikçilik ve değişim üzerine odaklandığından, dinamik bir iktisadi sistem, kaynak ve imkânların azami düzeyde değerlendirmesini getirmektedir (Aytaç, 2005). Aynı zamanda, yeni iktisadi ilişkiler, yaşam biçimleri, politik iklim ve de yeni bir toplum inşasına kapı açmaktadır. Girişimci anlayış/ felsefeler, özgür teşebbüs ve bireyci kültürün ikamesini mümkün kılmakta; bu da sonuçta, akışkan sosyal ilişkiler, proaktif birey, değişken ve refah üreten bir sosyal bünyenin ortaya çıkmasına destek vermektedir.

Girişimcilik faaliyetleri, bilhassa ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkeler açısından, küçük işletmelerde bir iş kurmak şeklinde başlamaktadır. Ülkemiz ekonomisinde sayıca % 97'leri bulan bir konumda yer alan (Çelik ve Akgemci, 2007:149) KOBİ işletmelerinin sahip ve yöneticilerinin girişimcilik eğilim ve yeteneklerinin incelenmesi, oldukça önemli bir konu olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda yapılan bu çalışmada Güneydoğu

Anadolu bölgesinde yer alan Diyarbakır ili KOSGEB başkanlığına kayıtlı olarak faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerden örneklem seçilen 219 işletmeye anket uygulaması yapılarak işletme sahiplerinin girişimcilik yeteneklerinin, genel bilgi ve eğitim düzeylerinin ve bu noktada görülen sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır.

ÇALIŞMA METODOLOJİSİ VE VERİ ANALİZİ

Araştırmanın evreni, 2012 yılsonu itibarıyla Diyarbakır ilinden random örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 219 küçük ve orta ölçekli işletmeden oluşmaktadır. Araştırmanın veri toplama aracı, Tekin (1999) tarafından geliştirilen anket esas alınarak geliştirilmiş ve toplam 40 sorudan oluşmaktadır. Bu ankette girişimcilerin kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik 10 soru ve girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesine yönelik 30 soruluk bir ölçek bulunmaktadır. Ölçekteki derecelendirme 5'li Likert ölçeğine uygun olarak "1- Hiçbir zaman, 2- Bazı zaman, 3- Kısmen, 4- Çoğu zaman, 5- Her zaman" şeklinde düzenlenmiştir.

Güvenilirlik testi

Girişimcilik özelliklerini belirleyebilmek için, uygulanan anketten elde edilen verilerin öncelikle frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Daha sonra, girişimcilik özelliklerinin belirlenmesine yönelik 30 maddelik ölçekte öne çıkan eğilimler tespit edilmeye çalışılmıştır. 30 soruluk ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur. Buna göre, ölçekten elde edilen ölçümlerin oldukça güvenilir sonuçlar verdiği ifade edilebilir (Ozdamar, 2002). Veri toplama aracından elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS programı kullanılarak istatistiksel analizleri yapılmıştır.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Katılımcıların demografik özellikleri

Araştırmaya katılan toplam olarak 219 girişimcidir. Bunların %33(73)'ü erkek ve %67(146)'si bayan yani katılımcıların çoğunu bayanlar oluşturmaktadır. Girişimcilerin %44(97)'ü 21-30 yaş gurubunda, %44(97)'ü 31-40 yaş gurubunda ve %8 (18)'i ise 41-50 yaş gurubundadır. Toplamda girişimcilerin %86'sı 21-40 yaş aralığında, yani çoğunluğu genç girişimci olarak nitelendirilebilir. Araştırmaya katılan girişimcilerin çoğunluğu %48 (105)'i ailenin ortanca çocuğu, %19 (41)'u ailenin en büyük çocuğu, %17 (37)'si ise ailenin en küçük çocuğudur. Girişimcilerin çoğunluğu %38 (84)'i lise, %22 (49)'sı yüksekokul, %19 (41)'u ilkokul, %16 (35)'i lisans ve yalnızca %4 (10)'u yüksek lisans mezunudur. Araştırmaya katılan

girişimcilerin aylık ortalama gelirleri %31 (69) oranında 501-1000 TL aralığında, %28 (62)'i ise 1001-1500 TL arasında, %16 (35)'si ise 1501-2000 TL arasındadır. Aylık ortalama harcamaları ise; %36 (79)'sı 501-1.000 TL aralığında, %28 (62)'i 500 TL ve altı, %20 (43)'i ise 1001-1500.-TL aralığında değişmektedir.

Girişimcilerin %35 (77)'inin ebeveyni kendi işine sahip değildir. %29 (63)'unun ebeveynleri çalışma hayatlarının büyük bir kısmında kendi işlerini yapmaktadır. %14 (30)'u ise ebeveynleri çalışma hayatlarının bir bölümünde kendi işlerini yapmışlardır. %12 (26)'sının ebeveynlerinden birisi çalışma hayatının büyük bir kısmında kendi işinin sahibi olmuştur. Araştırmaya katılan girişimcilerin %45 (99)'i girişimcilikle ilgili hiç eğitim almamıştır. %34 (75)'ü eğitim aldığını bildirmiş ve %21 (45)'i ise kısmen eğitim aldığını belirtmiştir. Girişimcilerin %39 (86)'unun girişimcilik yapmak için yeterli sermayesinin olduğunu beyan etmiştir. Buna karşın, %34 (76)'ü yeterince sermayesinin olmadığını beyan etmiştir. %26 (57)'sı ise yeterli sermayesinin olduğunu beyan etmiştir. Girişimcilerin %46 (101)'sı hangi kurumdan kredi desteği alacağını bilmekte; %29 (64)'ü kısmen bilmekte ve %25 (54)'ü ise nereden kredi alabileceğini bilmediğini beyan etmiştir.

Araştırmaya katılan toplam 219 girişimcinin, girişimcilik yetenek puanı ortalaması 117 puan olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan bu puan ortalaması, Tekin (1999)'in belirttiği üzere, girişimci olabilmek için gerekli puanın, yani en az 100 puanın üzerinde bir değerdir. Buna göre araştırmaya katılan girişimcilerin, girişimcilik yetenek puan ortalamaları düşük olsa da, büyük çoğunluğunun girişimciliğe eğilimli olduğu söylenebilir. Ancak bu değer; Karahan ve Şenol (2011)'un bulguları olan 106 puandan 11 puan yüksek olması nedeniyle Diyarbakır ilindeki girişimcilerin yetenekleri açısından olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Çapraz ilişkiler

Yapılan araştırmada elde edilen demografik veriler ile girişimcilik yetenek puanı arasında yapılan çapraz ilişki analizine ait sonuçlar tablolar halinde gösterilip yorumlanmıştır.

Cinsiyet- girişimcilik yeteneği puanı ilişkisi (t testi)

Tablo 1'de araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları, cinsiyete göre t testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanlarının cinsiyete göre t testi ile analizi

Değişkenler	Cinsiyet	X	sd	t	df	Sig.
Kendinizi ve işinizi tanıtıcı etkili bir kartvizit bastırmayı düşünür müsünüz?	Bayan	4,59	0,776	2,934	217	0,004
	Erkek	4,22	1,057	2,653	111,984	0,009
Müşterilerinizin işyeri dışında sizin ile rahatça görüşmesini ister misiniz?	Bayan	4,23	1,004	2,522	217	0,012
	Erkek	3,84	1,269	2,334	118,308	0,021

Tablo 1’de görüldüğü üzere girişimcilerin “kendinizi ve işinizi tanıtıcı etkili bir kartvizit bastırmayı düşünür müsünüz” sorusundan aldıkları girişimcilik yeteneği puanı ile cinsiyet değişkeni arasında bayan girişimcilerin lehine anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($t=2,934$; $p<0.05$). Yine girişimcilerin “müşterilerinizin işyeri dışında sizin ile rahatça görüşmesini ister misiniz” sorusuna verdikleri cevap ile cinsiyet değişkeni arasında bayan girişimciler lehine anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($t=2,522$; $p<0.05$).

Yaş- girişimcilik yeteneği puanı ilişkisi F testi

Aşağıda tablo 2’de araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları yaş değişkenine göre F testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları yaş değişkenine göre F testi ile analizi

Değişkenler	Yaş/Puan ilişkisi	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Sig.
İşimde ve özel hayatımda insanlara liderlik yapabiliyorum.	Gruplar arası	19,131	4	4,783	5,011	0,001
	Gruplar içi	204,239	214	0,954		
	Toplam	223,370	218			
Boş zamanlarımızda bile kendinizi geliştirmeye ve yenilikler bulmaya istekli misiniz?	Gruplar arası	10,605	4	2,651	3,290	0,012
	Gruplar içi	172,436	214	0,806		
	Toplam	183,041	218			
İşinizle ilgili ayrı bir telefon ve faks numarası almanız gerekiyor mu?	Gruplar arası	15,106	4	3,776	2,789	0,027
	Gruplar içi	289,780	214	1,354		
	Toplam	304,886	218			
Firmanız sektörünüzle ilgili bir birlik, oda ya da derneğe üye olacak mı?	Gruplar arası	13,239	4	3,310	2,967	0,021
	Gruplar içi	238,707	214	1,115		
	Toplam	251,945	218			
Ailem ve arkadaşlarımla fikirlerine ters olsa da istediğimi yaparım.	Gruplar arası	16,481	4	4,120	2,572	0,039
	Gruplar içi	342,834	214	1,602		
	Toplam	359,315	218			

Tablo 2’de görüldüğü üzere girişimcilerin “İşimde ve özel hayatımda insanlara liderlik yapabiliyorum” sorusundan aldıkları puan ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=5,011; p<0.01). Girişimcilerin “Boş zamanlarınızda bile kendinizi geliştirmeye ve yenilikler bulmaya istekli misiniz” sorusundan aldıkları puan ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=3,290; p<0.05). Girişimcilerin “İşinizle ilgili ayrı bir telefon ve faks numarası almanız gerekiyor mu” sorusundan aldıkları puan ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=2,789; p<0.05). Girişimcilerin “Firmanız sektörünüzle ilgili bir birlik, oda ya da derneğe üye olacak mı?” sorusundan aldıkları puan ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=2,967; p<0.05). Girişimcilerin “Ailem ve arkadaşlarımla fikirlerine ters olsa da istediğimi yaparım” sorusundan aldıkları puan ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=2,572; p<0.05).

Kaçıncı çocuk olduğu ile girişimcilik yeteneği puanı ilişkisi

Tablo 3’te araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları ailenin kaçınıcı çocuğu olması durumuna göre F testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları ailenin kaçınıcı çocuğu olması durumuna göre F testi ile analizi

Değişkenler	Kaçıncı çocuk /Puan ilişkisi	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Sig.
Boş zamanlarınızda bile kendinizi geliştirmeye ve yenilikler bulmaya istekli misiniz?	Gruplar arası	6,861	3	2,287	2,791	0,041
	Gruplar içi	176,180	215	0,819		
	Toplam	183,041	218			
Yeni başlayacağınız veya mevcut işinizle ilgili yeterli paranız var mı?	Gruplar arası	11,792	3	3,931	2,876	0,037
	Gruplar içi	293,888	215	1,367		
	Toplam	305,680	218			
Bazı kararlar hoşunuza gitmese de uygular mısınız?	Gruplar arası	10,938	3	3,646	2,770	0,043
	Gruplar içi	282,988	215	1,316		
	Toplam	293,927	218			
İşinizle ilgili profesyonel bir çalışma takvimi hazırlar mısınız?	Gruplar arası	8,371	3	2,790	3,478	0,017
	Gruplar içi	172,506	215	0,802		
	Toplam	180,877	218			

Tablo 3’te görüldüğü üzere girişimcilerin “Boş zamanlarınızda bile kendinizi geliştirmeye ve yenilikler bulmaya istekli misiniz” sorusundan aldıkları puan ile kaçınıcı çocuk olduğu durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=2,791; p<0.05). Girişimcilerin “Yeni başlayacağınız veya mevcut işinizle ilgili yeterli paranız var mı?” sorusundan aldıkları puan ile kaçınıcı çocuk olduğu durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=2,876; p<0.05). Girişimcilerin “Bazı kararlar hoşunuza gitmese de uygular mısınız” sorusundan aldıkları puan ile kaçınıcı çocuk olduğu durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=2,770; p<0.05). Girişimcilerin “İşinizle ilgili profesyonel bir çalışma takvimi hazırlar mısınız” sorusundan aldıkları puan ile kaçınıcı çocuk olduğu durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=3,478; p<0.05).

Eğitim durumu ile puan ilişkisi

Tablo 4’te araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları ailenin eğitim durumuna göre F testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 4: Araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları açısından ailenin eğitim durumuna göre F testi analizi

Değişkenler	Eğitim durumu /Puan ilişkisi	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Sig.
İşiniz kötü gittiği durumlarda kendinize güveninizi korur musunuz?	Gruplar arası	16,636	5	3,327	4,348	0,001
	Gruplar içi	162,990	213	0,765		
	Toplam	179,626	218			

Tablo 4’te görüldüğü üzere girişimcilerin “İşiniz kötü gittiği durumlarda kendinize güveninizi korur musunuz” sorusundan aldıkları puan ile eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=4,348; p<0.01).

Gelir durumu ile girişimcilik yeteneği puanı ilişkisi

Tablo 5’te araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları ile aylık gelir durumları arasındaki ilişki F testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 5: Araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları ile aylık gelir durumları arasındaki ilişki F testi ile analizi

Değişkenler	Gelir Durumu /Puan ilişkisi	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Sig.
Yeni başlayacağınız veya mevcut işinizi sürdürme ile ilgili yeterli sermayeye sahip misiniz?	Gruplar arası	32,712	4	8,178	6,411	0,000
	Gruplar içi	272,968	214	1,276		
	Toplam	305,680	218			

Tablo 5'te görüldüğü üzere girişimcilerin “Yeni başlayacağınız veya mevcut işinizi sürdürme ile ilgili yeterli sermayeye sahip misiniz?” sorusuna verdikleri cevap ile gelir durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=6,411; p<0.01).

Ebeveyninin işi ile girişimcilik yeteneği puanı ilişkisi

Aşağıda tablo 6'da araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları ile ebeveynlerinin yaptıkları iş arasındaki ilişki F testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 6: Araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları ile ebeveynlerinin yaptıkları iş arasındaki ilişki F testi ile analizi

Değişkenler	Ebeveynin İş Durumu /Puan ilişkisi	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Sig.
İşinizde ve özel hayatınızda insanları motive edebiliyor ve yönetebiliyor musunuz?	Gruplar arası	9,878	4	2,469	3,057	0,018
	Gruplar içi	172,898	214	,808		
	Toplam	182,776	218			
Müşterilerinizin işyeri dışında sizin ile rahatça görüşmesini ister misiniz?	Gruplar arası	17,858	4	4,464	3,792	0,005
	Gruplar içi	251,932	214	1,177		
	Toplam	269,790	218			

Tablo 6'da görüldüğü üzere girişimcilerin “İşinizde ve özel hayatınızda insanları motive edebiliyor ve yönetebiliyor musunuz?” sorusundan aldıkları yetenek puanları ile ebeveynlerinin yaptıkları iş arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=3,057; p<0.05). Girişimcilerin “müşterilerinizin işyeri dışında sizin ile rahatça görüşmesini ister misiniz?” sorusundan aldıkları yetenek puanları ile ebeveynlerinin yaptıkları iş arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=3,792; p<0.05).

Girişimcilik eğitimi alma ile girişimcilik yeteneği puanı ilişkisi

Tablo 7'de araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları ile girişimcilik eğitimi alma durumu arasındaki ilişki F testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 7: Araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları ile girişimcilik eğitimi alma durumu arasındaki ilişki F testi ile analizi

Değişkenler	Girişimcilik eğitimi /Puan ilişkisi	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Sig.
İşinizde karşılaştığınız güçlüklerle yeterince mücadele gücüne sahip misiniz?	Gruplar arası	3,226	2	1,613	3,432	0,034
	Gruplar içi	101,496	216	0,470		
	Toplam	104,721	218			
Yeni başlayacağınız veya mevcut işiniz için yeterli sermayeniz var mı?	Gruplar arası	12,766	2	6,383	4,707	0,010
	Gruplar içi	292,914	216	1,356		
	Toplam	305,680	218			

Tablo 7’de görüldüğü üzere girişimcilerin “İşinizde karşılaştığınız güçlüklerle yeterince mücadele gücüne sahip misiniz?” sorusundan aldıkları yetenek puanları ile girişimcilik eğitimi alma durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($F=3,432$; $p<0.05$). Girişimcilerin “Yeni başlayacağınız veya mevcut işiniz için yeterli sermayeniz var mı?” sorusundan aldıkları yetenek puanları ile girişimcilik eğitimi alma durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($F=4,707$; $p<0.05$).

Girişimcilik sermayesi ile girişimcilik yeteneği puanı ilişkisi

Tablo 8’de araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları ile sermayelerinin var olması arasındaki ilişki F testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 8: Araştırmaya katılan girişimcilerin yetenek puanları ile sermayelerinin var olması arasındaki ilişki F testi ile analizi

Değişkenler	Sermaye Durumu /Puan ilişkisi	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	Sig.
Yeni başlayacağınız veya mevcut işiniz için yeterli sermayeniz var mı?	Gruplar arası	71,518	2	35,759	32,98	0,000
	Gruplar içi	234,162	216	1,084		
	Toplam	305,680	218			
Kendimi değerli, eşi benzeri olmayan biri olarak görüyorum.	Gruplar arası	12,920	2	6,460	3,325	0,038
	Gruplar içi	419,710	216	1,943		
	Toplam	432,630	218			

Tablo 8'de görüldüğü üzere girişimcilerin “Yeni başlayacağınız veya mevcut işiniz için yeterli sermayeniz var mı?” sorusundan aldıkları yetenek puanları ile yatırım sermayelerinin var olması arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=32,98; p<0.01). Girişimcilerin “Kendimi değerli, eşi benzeri olmayan biri olarak görüyorum” sorusundan aldıkları yetenek puanları ile yatırım sermayelerinin var olması arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=3,325; p<0.05).

SONUÇ

Araştırmaya katılan girişimcilerin büyük çoğunluğunun bayan olması, Türkiye’de bayan girişimcilerin çok yakın tarihte olduğundan farklı bir durum göstermesi (Tikici, Güven ve Demirel, 2005), girişimcilik kültürünün değişmekte olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca elde edilen bulgular Erzurum ilinde Naktiyok ve Timuroğlu (2009); Karahan ve Şenol (2011) tarafından yapılan araştırmadan elde edilen bulgularla da örtüşmektedir.

Toplamda girişimcilerin %86’sı 21-40 yaş aralığında, yani çoğunluğu genç girişimci olarak nitelendirilebilir. İlhan (2005: 217-248) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgularda yaptığımız çalışmayı desteklemektedir. Yaptığımız bu çalışmada da, genç ve orta yaş grubu girişimciler çoğunluktadır. Dolayısıyla, girişimci grup içinde genç ve orta yaş kuşağın ağırlıklı olması; bunun sağlayacağı dinamizm ve azimle, bu yaş kuşaklarının yeni gelişmelere ve değişmelere kolayca adapte olabileceğini göstermektedir.

Araştırmaya katılanların çoğunluğunun ailenin ortanca ve büyük çocukları olması Türk toplumunda geleneksel olarak büyük çocukların ailenin mevcut işlerini devam ettirdiği genel kanısını desteklemekle beraber ailenin küçük çocuklarının da girişimcilikte yer aldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan girişimcilerin yarısından fazlasının eğitim düzeyinin lise ve yüksekokul olması bölgenin eğitim düzeyi dikkate alındığında girişimcilerin eğitim düzeylerini göstermesi bakımında ümit verici olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılan girişimcilerin yarısından fazlasının girişimcilikle ilgili kısmen dahi olsa eğitim alması girişimcilik konusundaki eğitim programlarına istekli oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan toplam 219 girişimcinin, girişimcilik yetenek puanı ortalaması 117 puan olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan bu puan ortalaması, Tekin (1999)’in belirttiği üzere, girişimci olabilmek için gerekli puanın (100 puan) üzerinde bir değerdir. Buna göre araştırmaya katılan girişimcilerin, girişimcilik yetenek puan ortalamaları düşük olsa da, büyük

çoğunluğunun girişimciliğe eğilimli olduğu söylenebilir. Ancak bu değer; Karahan ve Şenol (2011)'un bulguları olan 106 puandan 11 puan yüksek olması nedeniyle Diyarbakır ilindeki girişimcilerin yetenekleri açısından olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılan bayan girişimcilerin sosyal ilişkilerini ve kariyerlerini geliştirmeye erkeklere göre daha fazla duyarlı oldukları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan girişimcilerden genç olanların; kendini geliştirme, yenilikçilik, iletişim, sektörel bütünleşme ve kararlılık konularında daha duyarlı ve istekli oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan girişimcilerin ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu; yeni yatırımlar yapma açısından, uygulamalarda kararlılık gösterme, işini daha sistematik ve zaman yönetimi odaklı yapma noktalarında ortanca ve küçük çocuklar lehine değişim gösterdiği görülmektedir. Girişimcilerin eğitim düzeylerindeki iyileşmelerin iş konusunda kendilerine güvenlerini de olumlu yönde etkilediği ifade edilebilir. Girişimcilerin gelir düzeyleri ile sermaye sahibi olmaları arasında doğru orantılı bir ilişki bulunduğu gözlenmiştir. Girişimcilerin aile mesleğini yapıyor olmaları bir avantaj olarak değerlendirilebilir. Girişimcilik eğitimi alan kişilerin iş yerinde karşılaştığı güçlüklerle mücadele ve sermaye edinme konusunda daha güçlü duygulara sahip oldukları görülmüştür. Girişimcilik yetenekleri yüksek olan bireylerin özgüvenlerinin daha yüksek oldukları ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- AYTAÇ, Ö. ve İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik Bir Perspektif, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18, 101-120.
- BRIJLAL, P., (2011), Entrepreneurial Perceptions and Knowledge: A Survey of Final Year University Students, African Journal of Business Management, 5(3), 818-825.
- ÇELİK, A. ve Akgemci T. (2007). Girişimcilik Kültürü ve Kobiler, 2.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- HEINONEN, J. ve Korvela, K. How About Measuring Intrapreneurship, <http://www.tukkk.fi/pki/>, 1-18 (12.01.2006)
- İLHAN, S. (2005). Bazı Değişkenler Açısından Elazığ'da Girişimci Profili, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15(1), 217-248.
- JOHANSEN, K. J., Organizational Factor and Intrapreneurship, <http://www.hist.no/aft/ecms/ent/>, 1-19. (06.03.2013).

- KARAHAN, M. ve Okay, Ş. (2011). A Field Research on the Determination of Entrepreneurial Characteristics of SMEs Businesses in Turkey, *African Journal of Business Management*, 5(11), 4121-4132.
- KOH, Y. K. ve Hatten, S. T. (2002). The Tourism Entrepreneur, *International Journal of Hospitality&Tourism Administration*, 3(1), 21-48
- LUTHANS, F. ve Ibrayeva, E. S. (2006), Entrepreneurial Self-Efficacy in Central Asian Transition Economies: Quantitative and Qualitative Analyses, *Journal of International Business Studies*, 37, 92-110.
- MARKMAN, G. D. ve Baron, R. A. (2003), Person–entrepreneurship Fit: Why Some People are More Successful As Entrepreneurs Than Others, *Human Resource Management Review*, 13, 281-301.
- MÜFTÜOĞLU, T., Ürper, Y., Basar, M. ve Tosunoğlu, T. (2005). Girişimcilik, A.Üniversitesi Yayını No: 1567, 2. Baskı, Eskisehir:
- NAKTİYOK A ve Timuroğlu, K. M. (2009). Öğrencilerin Motivasyonel Değerlerinin Girişimcilik Niyetleri Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(3), 85-100
- NAKTİYOK, A. 2004. İç Girişimcilik, Beta Yayınları, İstanbul.
- PARBOTEEAH, K. P. (2000). Choice of Type of Corporate Entrepreneurship: A Process Model, *Academy of Entrepreneurship Journal*, 6(1), 28-47.
- SANTARELLİ, E. ve Vivarelli, M. (2007). Entrepreneurship and the Process of Firms' Entry, Eurvival and Growth, *Industrial and Corporate Change Journal*, 16(3), 455-488.
- SOBEL, S. R. Entrepreneurship, www.econlib.org/library/Enc/Entrepreneurship.html, (24.03.2013).
- SWEDBERG, R. (2000), *Entrepreneurship: The Social Science View*, Oxford University Press Inc., New York.
- TEKİN, M. (1999). Girişimcilik: Kendi İşini Kurma ve İşletme, 2.Baskı, Damla Ofset, Konya.
- TİKİCİ, M., Güven, M. ve Demirel T. (2005). Karakteristik Açından Girişimci Tipleri: Malatya Organize Sanayi Bölgesinde Bir Uygulama, *SDÜ. İİBF dergisi*, 10(2), 165-180.
- [www.canaktan.org/yonetim/kobi/girisimcilik-teorisi/ozel-girisimcikamu-girisimcisi .htm](http://www.canaktan.org/yonetim/kobi/girisimcilik-teorisi/ozel-girisimcikamu-girisimcisi.htm), (24.03.2013).
- www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/ead/tanitimkoordinasyondb/kresel.doc, (10.04.2013).